

Plenum

Måndag 12.12.2016 kl. 23.46—4.27

2. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av hälso- och sjukvårdslagen och av socialvårdslagen

Regeringens proposition RP 224/2016 rd

Utskottets betänkande ShUB 43/2016 rd

Första behandlingen

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Ärende 2 på dagordningen presenteras för första behandling. Till grund för behandlingen ligger social- och hälsovårdsutskottets betänkande ShUB 43/2016 rd. Nu ska riksdagen besluta om innehållet i lagförslagen. Under föregående plenum i dag 12.12.2016 bordlade riksdagen ärendet till detta plenum.

Debatt

23.48 **Thomas Blomqvist r:** Värderade herr talman! Jag måste börja med att säga att det är helt otroligt hur bråttom det har varit med det här lagförslaget till jourreform och hur svagt underbyggt det är.

För det första tycker jag att hela lagförslaget borde ha behandlats i samband med landskaps- och vårdreformen. Som det nu är så är det ju en klar inskränkning i landskapens självbestämmanderätt, alltså de fräntas den helt och hållet när det gäller jourfrågan.

Grundlagsutskottet gav den 7.12 det här året sitt utlåtande om jourreformen. I utlåtandet tog man ställning till lagförslaget grundlagsenlighet vad gäller de språkliga rättigheterna. Utskottet konstaterade att regeringens modell med 12 fulljourns sjukhus inte uppfyllde grundlagens krav och att den bästa lösningen skulle vara att både Vasa och Seinäjoki centralsjukhus skulle ha rätt till fulljour, det vill säga en lösning med 12+1. Enligt utskottet kunde det vara möjligt att genom en särskild lagstiftning trygga tvåspråkig service i praktiken vid Seinäjoki sjukhus. Av de här två alternativen tycker jag att det är uppenbart att de grundrättsliga argumenten talar klart för att man skulle välja det förstnämnda, alltså en modell med 12+1, där Vasa centralsjukhus alltså skulle få rätt att ordna fulljour.

Seinäjoki centralsjukhus är säkert ett bra sjukhus, men det är ett finskspråkigt sjukhus i en enspråkigt finsk region och skulle man nu, som social- och hälsovårdsutskottet föreslår, förutsätta att de svenskspråkiga i praktiken ska få service på sitt modersmål i Seinäjoki så vet jag inte hur det ska lyckas. Det är en form av hasardspel, och det är inte acceptabelt när det gäller de grundläggande rättigheterna.

Jag utgår ifrån att grundlagsutskottet varit medvetet om de här utmaningarna, att trygga vård på svenska i Seinäjoki, och att utskottet uttryckligen därför betonat att de språkliga rättigheterna måste tryggas också i praktiken och att det här måste ske på lagnivå. Jag vet inte hur majoriteten i social- och hälsovårdsutskottet har resonerat när man har kommit fram till att det här skulle lyckas i Seinäjoki med den korta skrivning som man har i sitt be-

Punkt i protokollet PR 131/2016 rd

tänkande. Vad jag kan förstå har man inte heller gjort någon språkkonsekvensanalys av det hela. Min bedömning, som jag tror att jag inte är ensam om, är att det blir både dyrare och sämre att försöka göra Seinäjoki till ett tvåspråkigt sjukhus än att gå in för en modell med 12+1.

Herr talman! Jag tycker att det här är verkligt illa för Vasaregionen, för Österbotten och för de svenskspråkiga där och för de svenskspråkiga i Finland. Men jag tycker att det är minst lika illa att man på ett principiellt plan går in för att, som jag uppfattar det, nedvärdera de grundläggande rättigheternas betydelse i lagstiftningen. Och jag måste säga att under debatten och diskussionen här tidigare i dag har det i flera ärenden lyfts fram hur viktigt det är att frångå den obligatoriska undervisningen i svenska i våra skolor, det har förts fram hur mycket billigare det skulle vara om vi skulle slippa tvåspråkigheten i vårt land, och som slutkläm på dagen så får vi social- och hälsovårdsutskottets förslag där man mer eller mindre monterar ner det grundlagsenliga skydd som vi hittills har åtnjutit.

Det känns inte bra. På ett rent personligt plan tycker jag att det här är ett frontalangrepp mot de svenskspråkiga i landet, mot de svenskspråkigas rättigheter. Den smällen kan jag säkert ta, men jag tycker det är betydligt värre att Finlands andra nationalspråk svenskan och de svenskspråkigas möjlighet att ens i teorin få service på lika grunder på det här sättet håller på att urholkas.

Jag är orolig och besviken och jag är speciellt besviken, måste jag erkänna, på centerpartiet och samlingspartiet vars samhällssyn jag i flera frågor åtminstone tidigare kunnat dela. Och i min naivitet hade jag trott att centerpartiet och samlingspartiet skulle se till att de svenskspråkigas grundlagsenliga rättigheter och allmänt respekten för grundlagens anda och bokstav skulle bestå. I dag är jag besviken, bestört och bedrövad. Jag kommer att stöda eventuella ändringsförslag som stärker den tvåspråkiga servicen i det här lagförslaget. — Tack.

23.56 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Täällä on tänään pidetty monta hyvää puheenvuoroa, joissa on nostettu esille niitä ongelmia, jotka tähän esitykseen liittyvät, mitä tulee alueelliseen työnjakoon, alueellisen tasa-arvon toteutumiseen sekä kielellisten oikeuksien toteutumiseen.

Vasemmistoliiton kanta on, että päivystysuudistuksessa palveluiden laadun lisäksi tulee turvata riittävä alueellinen liikkumavara ja riittävät mahdollisuudet alueellisesti sopia taroituksenmukaisesta työnjaosta. Monilla alueilla on luotu hyviä ja kustannustehokkaita tapoja palveluiden järjestämiseen, ja näitä ei tule heittää romukoppaan tämän uudistuksen yhteydessä vaan taata alueiden riittävä liikkumavara päättää sairaaloiden välisestä työnjaosta. Siksi esitykseen meidän näkemyksemme mukaan olisi pitänyt sisällyttää mahdollisuus poiketa tästä tiukasta kirjatusta linjasta leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa edellyttävien toimenpiteiden keskittämisen osalta.

Värderade talman! En annan viktig målsättning för vänsterförbundet är att de språkliga rättigheterna förverkligas och att de språkliga rättigheterna tryggas så att rätten till social- och hälsovård på sitt eget modersmål förverkligas även för de hundratusen svenskspråkiga finländare som bor i Österbotten. Det är omöjligt att förstå vilken annan modell som i praktiken skulle förverkliga det här än en sådan modell där Vasa centralsjukhus även i fortsättningen har möjlighet att erbjuda fulljour.

Punkt i protokollet PR 131/2016 rd

Jag undrar också om man inom regeringen förstår varför det här förslaget har väckt så mycket känslor bland den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Orsaken är att det är en signal om att regeringen tydligen inte förstår vikten av att trygga de grundläggande språkliga rättigheterna. Det är en signal om att regeringen inte har ett reellt intresse av praktiska lösningar som också tryggar de språkliga rättigheterna i praktiken, inte bara på pappret. Framför allt är det en signal om att regeringen inte förstår hur viktigt det är att få service på sitt eget modersmål när det gäller tjänster som handlar om just liv eller död eller om ens hälsa, att det är då som man verkligen måste ha möjlighet att lita på att det går att få grundläggande service på det språk man talar som sitt modersmål. I det här avseendet är det här betänkandet en stor besvikelse eller en tragedi, som många ledamöter i sina egna talturer har uttryckt.

Arvoisa puhemies! Tämä päivystysuudistus olisi ehdottomasti pitänyt käsitellä vasta siinä vaiheessa, kun sote-uudistuksen kaikki keskeiset yksityiskohdat ovat selvillä. Nyt on olemassa todellinen riski, että hyvin toimivia julkisia palveluita ajetaan alas yksityisen voiton tavoittelun hyödyksi. On hyvinkin mahdollista, että julkisten palveluiden keskittäminen johtaa alueellisiin palvelutyhjiöihin, joita yksityiset palveluntarjoajat sitten tulevat täyttämään. Näin voi käydä esimerkiksi, jos kirurgisten toimenpiteiden laajan päivystyksen sairaaloihin keskittämisen seurauksena jonot lähtevät kasvuun.

Tässä ensimmäisessä vastalauseessa todetaan myös hyvin, että sosiaali- ja terveystalouden valinnanvapauslainsäädännössä tullessa määrittelemään, miltä osin esimerkiksi erikoissairaanhoidon kirurgiset toiminnot tulevat yhtiötettäväksi ja kilpailtujen markkinoiden piiriin. Hallitus oli luvannut linjata valinnanvapauden sisällöstä marraskuussa, mutta koska päätöksenteko on lykkääntynyt, meiltä puuttuu edelleen olennainen tieto siitä, mikä hallituksen tavoite tältä osin on.

Myöskin tästä syystä koko tämä uudistus olisi pitänyt jättää odottamaan sote-uudistuksen tarkempaa valmistelua. Meikin kannattamme RKP:n vastalauseessa esitettyjä muutoksia tähän esitykseen, ja mikäli näitä ei hyväksytä, tämän esityksen hylkäämistä.

0.02 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies! On ilmeisesti monelle sydämen asia pyrkiä heikentämään Vaasan seudun energiaklusteria ja Pohjanmaan vientirannikkoa, kun täällä on hyvin porukkaa paikalla.

Bästa talman! När man själv eller en nära anhörig i värsta fall håller på att mista livet ska man inte behöva vänta på eller överhuvudtaget kommunicera via en tolk. Man väljer här helt kallt att försätta hundratusen svenskspråkiga medborgare i en totalt omänsklig situation. Möjligheten att i praktiken kunna bli förstådd på sitt eget språk vid akuta sjukdomsfall borde inte kunna berövas människor i dagens Finland. Här har sagts mycket gott som jag inte kommer att upprepa, men det är också fel mot den i allra flesta fall enspråkigt finska personalen i Östermyra att tvinga dem att ta ansvar för akut sjuka svenskösterbottningar. Inte skulle heller jag vilja sköta akut sjuka tyskar trots att jag har studerat tyska och kan prepositionerna utantill.

En minäkään haluaisi hoitaa saksankielisiä akuutisti sairaita, vaikka osaan prepositiot kuinka hyvin ulkoa.

Punkt i protokollet PR 131/2016 rd

Arvoisa puhemies! Pidemmittä puheitta esitän, että käsiteltävänä oleva asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

0.03 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tällainen lainsäädäntötyö on mielestäni kyseenalaista. On jopa epäeettistä päättää tällaisella aikataululla näin merkittävästä asiasta näin puutteellisen tiedon varassa. Tämä asia olisi ollut järkevintä siirtää ensi keväälle, kun sote-asiat tulevat muutenkin käsittelyyn, sillä päivystysuudistus on osa suurempaa sote-kokonaisuutta. En voi olla kysymättä, mistä tämä kiire tulee ja miksi hallitus haluaa jälleen tuoda huonosti valmistellun lakiesityksen tänne päätettäväksi. On hyvin keinokekoista liittää tätä asiaa ensi vuoden talousarvion käsittelyyn. Päivystysuudistus on tärkeä asia, ja siksi meidän kansanedustajien velvollisuus on vaatia asialle huolellista ja laaja-alaiseen tietoon perustuvaa käsittelyä.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta sai perustuslakivaliokunnan lausunnon 8. päivä helmikuuta, ja tämän perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta on tehnyt pykälämuutoksia. Asian tärkeyden takia perustuslakivaliokunnalla tulee olla mahdollisuus arvioida nämä muutokset ennen kuin lakiesityksen käsittelyä jatketaan. Siksi kannatan edustaja Strandin esitystä asian lähettämisestä perustuslakivaliokunnan käsittelyyn.

Riksdagen avbröt den allmänna debatten och behandlingen av ärendet.